

УВОДНА РЕЧ

Пред читаоцима је четрнаести по реду број *Књиженствѡ*, часописа за студије књижевности, рода и културе, покренутог 2011. године у оквиру истраживачког пројекта *Књиженствѡ, теорија и историја женске књижевности на српском језику до 1915. године*, који је финансирало Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Најпре, радујемо се што је ове године часопис *Књиженствѡ* ушао у међународну цитатну базу *Scopus!* То је велика вест, јер ће се знатно повећати видљивост и цитираност нашег часописа у светским оквирима. Нажалост, као и прошле године, и овај децембар 2024. године дочекујемо у стрепњи и неверици пред „бродоломом цивилизација“ који потреса цео свет. Желимо да верујемо да ће разноврсни прилози у овом броју бити инспиративни читатељкама и читаоцима, те послужити као неопходан оријентир у свеопштем хаосу, рефлектујући у ком смеру можемо (и морамо) да мислимо, а онда и деламо.

Традиционално највећу рубрику *Женска књижевност и култура* отвара рад Нине Сирковић о есејистичкој прози Оскара Вајлда и Вирџиније Вулф која је „изван оквира“, субверзивна, камелеонска, уметничка и високо естетичка и као таква подрива моноцентричне концепте у књижевности дајући глас маргинализованима и скрајнутима. На трагу Оскара Вајлда и његове драме *Важно је зајми се Ернесѡ*, надовезује се рад Марте Бркљачић који минуциозно анализира поливалентни идентитет појединца кроз обележја „мушког“ и „женског“, „друштвеног“ и „особног“, најзад кроз категорије сексуалности, рода и уметности. Следи рад Саре Матин који нас упознаје са тематизацијом женског искуства жалости за вољеним мушкарцем на примеру аутобиографије *Година мајијској мишљења* америчке ауторке Џоун Дидион. Глобалну еколошку анксиозност нашег времена апострофира рад Александре Панић истражујући пресецање Ашил Мбембеове теорије некрополитике и концепта еколошке анксиозности, на примеру романа *Време* америчке књижевнице Џени Офил. Пети по реду, рад ауторке Светлане Велимирац даје нам социолингвистички поглед на записе Мејбел Стобарт и Јелене Лозанић анализирајући комплексно усложњавање идентитета жене док су измештене у другу, нематичну средину. Следи рад Наталије Степановић на енглеском језику који нас од „боемије до феминизма“ упознаје са прозом и радио-драмама Сунчане Шкрињарић у контексту југословенске културне историје, те социјалистичких и савремених промишљања о женском ауторству и женском писму. Увид у поетику и парадигму пост/југословенског антиратног феминистичког и/или женског романа на примеру феномена алкохолизма у *Рио Бару* Иване Сајко доноси нам рад Мериме Омерагић који испитује могућности креирања поджанра, те могућност систематизације до сада неистражене грађе. У сличном тону

надовезује се рад Мелисе Слипац који се, на примерима романа Стеле Јелинчић, Дуње Радосављевић и Ајле Терзић, усредређује на тачке пресека између конструисаног женског родног и просторног идентитета, тачније регионалног балканског идентитета и феминистичког приступа. Рубрику затвара рад Дубравке Ђурић који нам даје феминистичку, контекстуалну и поетичку анализу прозе Љиљане Ђурђић.

У овом броју представљамо шести наставак библиографије часописа *Женски свет: лист добростворних задруга Српкиња* који обухвата четири године излажења часописа (1908–1911) а коју су уредиле Гордана Ђоковић и Драгана Грујић. Библиографија садржи 789 библиографских јединица, описаних језиком и писмом публикације, а урађен је и предметни регистар који олакшава претрагу и омогућава лакше проналажење специфичних тема у оквиру часописа.

Овогодишњи интервју под насловом „Као да лебдим изнад океана“ водила је Биљана Дојчиновић са Биљаном Д. Обрадовић, српско-америчком песникињом, критичарком и преводитељком. Непосредан повод за разговор био је избор из поезије Дубравке Ђурић и превод на енглески, објављен 2024. године под насловом *The Politics of Hope (After the War)*. Цео интервју за овај број преведен је на енглески језик.

У рубрици *Прикази* представљено је пет монографија које су објављене 2023. или 2024. године и које сведоче о прегалаштву српских списатељица у књижевности и култури: ту је књига Магдалене Кох о српском феминистичком есеју од XIX до XXI века и логичан је наставак претходно објављене књиге *...Када сазремо као култура... Стваралаштво српских списатељица на иочейку 20. века (канон – жанр – род)* која је објављена у српском преводу 2012. године; следе прикази домета добротворног деловања *Мајтеринској удружења (1904–1941)* ауторке Јасмине Милановић и *Прејиске Савке Субојић* коју је приредила Наташа Катић. О деконструисању митова о женском менталном здрављу у својој монографији *НЕСавршенЕ : митови о женским менталним болестима и њиховом лечењу : калтернаивној историји нормалности жена* пише Лидија Васиљевић, док приказ књиге *Славице Гароње Од Црвенокосе богиње до слепих певачица – Трагом матријархата на Балкану и „женског начела“ у српској народној њесми* затвара овај фантастични и инспиративни низ монографија.

У рубрици *Догађаји* за овај број издвајамо: представљање *Мемоара* Јелице Беловић Бернаджиковске (Љубе Т. Даничић) у Народној библиотеци Србије, 25. марта 2024, које су уредили Енес Омеровић и Томаш Јацек; објављивање *Писама из Ниша о харемима* Јелене Ј. Димитријевић у преводу на албански језик, у издању куће *Аурели* из Приштине, затим предавање на Филолошком факултету у Београду о словеначким књижевницама и Јулки Хлапец Ђорђевић које је одржала Аленка Јанстерле Долежал, професорка

Карловог Универзитета у Прагу, најзад интердисциплинарну међународну летњу школу под називом *Sexual Desire Unbound: Literature, Landscapes, and Digital Dialogues* у оквиру СЕЕPUS мреже *Women Writers in History*, која је одржана од 27. августа до 2. септембра 2024. године у организацији Универзитета у Новој Горици, уз подршку организације *Women Writers Route*.

У име редакције часописа *Књиженство*
Владимир Ђурић,
главни и одговорни уредник